

PROJECTESD
T 934 881 360 F 934 881 360
INFO@PROJECTESD.COM
WWW.PROJECTESD.COM
PASSATGE MERCADER, 8 BAIXOS 1
08008 BARCELONA

ISIDORO VALCÁRCEL MEDINA: SIN DISTANCIAS

Inauguració: 15.09.2022, de 18:00 h a 21:00 h. Exposició: 15.09 > 14.11.2022. Barcelona Gallery Weekend 2022
Esdeveniment especial: Visita-passeig (en castellà) amb Isidoro Valcárcel Medina i el comissari Juan de Nieves:
16.09.2022 a les 18.00h. Es requereix reserva. Contacte: Edgar Díaz - edg@projectesd.com

Sin distancias gira al voltant de la figura i la trajectòria del reconegut artista Isidoro Valcárcel Medina, un dels autors més rellevants de l'art conceptual espanyol. L'exposició deambula entre els diferents temps i nocions de la seva obra, que es presenta "sense distàncies", sense categoritzar, sense barreres, en una constel·lació rica, diversa i precisa de treballs que revelen la peculiar actitud de l'artista respecte l'art, en un conjunt mai abans presentat en galeries o mostres institucionals.

És ben coneguda la reticència de l'autor a reunir en exposicions individuals obres ja realitzades. Per aquest motiu, és especialment significativa aquesta ocasió. *Sin distancias* sorgeix després de 17 anys de relació espaiada però continuada amb Isidoro Valcárcel Medina. Des de l'any 2005, el seu treball s'ha mostrat a ProjecteSD en diverses col·lectives: *Alguns Llibres d'Artista* (2005), *Forever* (2013), *Close-cropped Tales* (2015), *El Museu Imaginari* (2020) i en la individual *Vostè mateix* (2013). *Sin distancias* és conseqüència d'un enriquidor i intens procés de treball amb l'artista. De buscar i remoure al costat d'ell en el seu altell, en els seus calaixos i arxivadors. De trobar i perdre, de seleccionar i compondre, de fer i desfer. I així fins a configurar aquesta exposició que ofereix una rica visió del treball d'aquest gran artista, l'obra del qual és molt més extensa del que pugui semblar, pel seu caràcter auster. Una bona mostra de, com bé diu José Díaz Cuyás: "aquest escapolar-se en el temps, d'aquest deixar-se portar per a no moure's que caracteritza l'obra d'Isidoro Valcárcel Medina (...), mestre en el molt noble i difícil art de la fuga".(*)

La nostra més profunda gratitud a Isidoro i a Pilar Huete. Gràcies a Juan de Nieves, a José Antonio Sarmiento, a José Díaz Cuyás i als autors/es i als seus textos, als que hem acudit en aquests mesos de cerca.

Sobre Sin Distancias

L'exposició es compon d'una vintena d'obres que han vertebrat la trajectòria de l'artista, des de treballs molt inicials fins a peces noves. Produccions inèdites o poc conegudes, es combinen amb peces icòniques. Obres a través de les quals es plasmen les nocions fonamentals del seu treball.

En els seus inicis en l'àmbit de la pintura ja apareix la idea d'**espai**. *Pintura 77* i *Pintura 78* (1963-65) són dos exemples de pintura racionalista, el que es va agrupar en aquell moment sota la noció d'art constructiu, en què dos quadrats sobre fons neutre situats un darrere l'altre en vertical, expliquen, segons l'autor, una història espacial. La idea d'espai recorre tota l'obra de Valcárcel Medina. Així, en el dibuix *89 Contrahuellas y un apéndice* (2002), reapareixen aquests "quadrats", resultat d'una representació a d'un lloc, de tots els esglaons que formaven l'escala del seu antic domicili en la cinquena planta d'una cèntrica corrala de Madrid. *Otro mundo* (2001) és un molt bell exemple d'aquesta obsessiva representació lineal i geomètrica per l'espai, o en aquest cas el territori, en una singular i sintètica cartografia del globus terraquí. Un altre món. Com el que s'esbossa a *Grafismos de frontera* (2016). Sis dibuixos sobre els quals s'escriuen just per sobre de la ratlla fronterera entre Espanya i Portugal una sèrie de paraules que són comunes a tots dos idiomes, l'espanyol i el portuguès. Una línia imaginària entre dos territoris que encara es converteix en menys visible pel garbuix de paraules que la desdibuixa.

La ciutat, el viatge, el passeig, o com el propi artista ha denominat, "la passegiata" han estat fons, escenari i objecte de moltes de les seves obres, des dels anys 70 fins l'actualitat. *Hombres anuncio* (1976) és una de les seves més celebrades accions que precisament va consistir a proposar el passeig per la ciutat de Madrid com a home-anunci amb un missatge individual escrit sobre un tauler d'anuncis que el seu responsable havia de portar sobre les seves espatlles. El que resta de l'acció és la documentació fotogràfica i un parell de textos en els quals l'autor reflexiona sobre aquesta proposta d'"art ambulant". *Relojes* és el registre fotogràfic dels calendaris de carrer de Madrid dels 365 dies de l'any 1973. Un recórrer per l'espai urbà que s'uneix aquí a la idea del **temps**, una altra de les constants en l'obra de Valcárcel Medina. *Motores* (1973) és el resultat del viatge de Madrid a El Escorial explicat simplement a través del registre sonor dels motors de dos automòbils de diferent potència recorrent el mateix trajecte en dos diumenges consecutius. Banda sonora d'un paisatge invisible que al costat de la seva partitura és també un relat temporal i espacial.

A l'any 1974 l'artista realitza els *12 ejercicios de medición sobre la ciudad de Córdoba*, un dels més clars exemples de la seva voluntat de descriure la **ciutat**. Aquí l'autor figura, novament, com a transeünt fugaç que recorre els carrers recollint dades, prenent mesures o preguntant als vianants per plasmar-ho després en minuciosos plànol i informes mecanografiats. Exercicis destinats, en definitiva, a relatar i a descriure. Un art del lloc i de la situació.

Madrid és novament l'escenari que l'artista recorre en la denominada *Obra Póstuma* (1999-2003). Entre octubre i desembre de 1999 l'autor va realitzar, per raons purament dineràries un treball de localització de locals destinats a la instal·lació de nous negocis en diversos barris de la ciutat. El 2003, havent comprès el caràcter artístic del seu vast desplaçament urbà, l'artista decideix transferir aquest treball a l'inventari

PROJECTESD
T 934 881 360 F 934 881 360
INFO@PROJECTESD.COM
WWW.PROJECTESD.COM
PASSATGE MERCADER, 8 BAIXOS 1
08008 BARCELONA

de les seves obres. La peça consisteix en un meticulós pla-llistat de les zones recorregudes, en què s'insereix un eloqüent i irònic comentari de l'autor sobre la intenció de l'obra.

Viatger incansable, és una vegada més Valcárcel Medina a *Viaje a las capitales desconocidas* (1992). Un nou trànsit espacial i temporal per les dotze capitals de província espanyoles que l'autor desconeixia en el seu moment. Acció urbana formalitzada en el successiu enviament de cartes a ell mateix, d'una capital a la següent. Cada nou viatge, cada nou sobre enviat d'una ciutat a una altra contenia tots els sobres precedents en el seu interior.

Temps, espai urbà i mesurament, una de les eines fonamentals de l'autor, continuen estant a la seva més recent obra *Media hora en la media noche* (2022). El títol ja és prou explícit. Es tracta d'una peça sonora i un dibuix a mode de partitura de l'àudio que registra el soroll ambiental del seu carrer, en ple centre de Madrid, després de la mitjanit. Banda sonora que es barreja amb la pròpia veu de l'autor que parla de la mesura del temps, els 30 minuts en qüestió.

El **llenguatge**, la paraula, parlada i escrita és predominant en tota l'obra de Valcárcel Medina. *El libro transparente* (1970) s'ha considerat una de les peces més singulars de la poesia concreta espanyola. Compost de 68 pàgines d'acetat sobre les quals un nombre de paraules de la llengua espanyola transformades per substitució de les lletres que les formen, se sumen a altres paraules que no existeixen però que no resulten "impossibles" per a la prosòdia castellana. La transparència de les pàgines exerceix la superposició gairebé inacabable de caràcters. A l'any 1995 la idea inicial que el llibre fos també sonor es va complir amb l'emissió radiofònica d'una adaptació del mateix que es va titular *El idioma transparente*, i que va ser difosa per Ràdio Fontana Mix de la Facultat de Belles arts de Conca. Una interpretació sonora a cinc veus d'aquest incompreensible collage lingüístic. D'aquest mateix any, 1995, és la peça sonora *Cuatro Diálogos Radiofónicos* enregistrament radiofònic també produït pel laboratori de so de la mateixa facultat. Quatre textos, plens d'enginyosos jocs de paraules i repeticions que al·ludeixen a la ràdio com a mitjà, i a reflexions diverses que intencionadament voregen l'absurditat i que es van encadenant de manera ocurrent i divertida, un exercici per a gaudir del propi ús oral de la paraula. Com a contrapunt a aquesta peça, estan els *Cuatro Poemas Sonoros* de 1992, quatre partitures gràfiques, dibuixos, fets sobre fragments de textos de Pedro Salines, García Márquez, Azorín i Alain Robbe-Grillet que al·ludeixen tots al so.

L'ús de les paraules per desordenar-les, permutar les seves lletres o recombinar-les és el modus operandi de Valcárcel Medina en una altra significativa però menys coneguda obra dels anys 70, *Sin Título (Homenaje a Salvador Allende I)*. L'exercici, simple i minuciós, va consistir a esgotar totes les possibles combinacions de permutar les lletres de la paraula "allende". Curiosament, l'única combinació amb significat és precisament aquesta paraula. Aquesta obra va donar peu a *Sin Título (Homenaje a Salvador Allende II)*, acció participativa en la qual l'autor va proposar signar amb el nom "Salvador Allende" a un nombre de persones. Totes dues obres, que, sens dubte adquireixen una certa dimensió política, són un registre emocional d'un moment concret de la història del segle XX.

Les dissertacions, les reflexions i la poètica de Valcárcel Medina, en textos escrits o en conferències són part essencial del seu treball artístic. Una de les més clares explicacions de l'autor sobre el seu treball es troba a *La chuleta* (1991). Un text manuscrit i imprès en una estreta tira de paper que, com les antigues xuletetes escolars, s'enrotlla i es tanca amb una goma elàstica, per a poder llegir el seu contingut en girar amb una mà el rotllo, amagadament. El text és un discurs general sobre l'art i conté frases com "L'art, menester ètic per naturalesa". L'esforç que requereix llegir el text sencer, i així accedir de manera completa a l'obra, és una característica habitual en moltes obres de Valcárcel Medina. Així succeeix en *Dentro de las Normas* (2017). En aquest cas, es tracta d'una dissertació sobre les normes DIN A i, a partir d'aquesta convenció sobre les mesures i talls del paper, sobre les normes de l'art. Una altra vegada, la lectura del text és incòmoda o gairebé impossible, perquè l'obra es construeix amb retalls de paper de diferents grandàries, que se superposen, tots ells subjectes per un sol punt i disposats de manera pendular. (**) *Patronajes para obras de arte* (2004), és una senzilla caixa de cartó que conté 34 cartons desordenats amb textos curts sobre possibles obres d'art. Idees desordenades que no s'arriben a llegir si el propi espectador no les regira dins de la caixa. Isidoro Valcárcel Medina diu, però oculta alhora.

Cinc anys va dedicar l'autor a redactar una altra possible Història, no difosa però real, compilada en forma de llibre en la seva obra *2000 d. de J.C.* (2001). Un exercici descomunal, la tasca d'escriure vint segles d'història mitjançant fets anodins, intrascendents, a través dels quals se'ns recorda la importància de les petites coses. Cadascuna de les dues mil pàgines del llibre es refereix a un any, i l'artista rescata en cadascuna de les històries fets i personatges desconeguts que se situen en un segon pla, convertint a l'anònim en pròxim. El temps, una vegada més, suspès i obert a noves ocurrences.

Sin distancias comença i acaba amb dos dibuixos de dos homes que caminen, un de dreta a esquerra i l'altre, al revés. És l'obra *Homo politicus. Homo simplicissimus* de l'any 2001. Una altra aguda aportació que deixarem que l'audiència interpreti per si sola, sense por.

.....

(¹) Díaz Cuyás, José: *Ir y Venir en Ir y Venir de Valcárcel Medina*, 2002, pàg. 9

(^{**}) El text complet està a disposició de l'espectador.

PROJECTESD
T 934 881 360 F 934 881 360
INFO@PROJECTESD.COM
WWW.PROJECTESD.COM
PASSATGE MERCADER, 8 BAIXOS 1
08008 BARCELONA

(Nota: es posa a la disposició del visitant a l'exposició un dossier de consulta amb informació més detallada de cadascuna de les obres mostrades).

Sobre Isidoro Valcárcel Medina

Artista clau de l'art conceptual a Espanya. La seva obra s'ha caracteritzat per trencar amb els esquemes més convencionals de l'art. Aliè a les tendències, Valcárcel Medina se centra en la creació de situacions, intervencions, accions o projectes, més enllà de l'objecte artístic, fet que fa evident la seva actitud compromesa i allunyada dels aspectes comercials de l'art. L'artista s'ha convertit en un referent en el desenvolupament de nous discursos en la pràctica artística.

Nascut a Múrcia l'any 1937, es va traslladar a Madrid als dinou anys, on va realitzar estudis d'Arquitectura i Belles arts. Va començar el seu treball artístic des de la pintura, influenciat per l'informalisme, sent la seva única exposició dins d'aquesta tendència la realitzada el 1962 a la galeria Lorca de Madrid. Posteriorment, el seu treball es va emmarcar en l'art objectiu, racional i constructivista. El 1967, va ser seleccionat per al Primer Saló d'Art Constructivista. Després d'una estada a Nova York, el 1968 va prendre contacte amb el minimalisme i més endavant va evolucionar cap a les pràctiques conceptuals. A l'any 1972 va participar en els Encuentros de Pamplona sobre art conceptual. A més de l'exposició que li va dedicar la Fundació Tàpies en 2002, destaquem l'exposició retrospectiva que va tenir al Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía el 2009. Valcárcel Medina va rebre el Premi Nacional de les Arts Plàstiques el 2007, la Medalla d'Or a les Belles arts el 2014 i el Premi Velázquez el 2015.

+ info: Edgar Díaz, edg@projectesd.com

**barcelona
gallery
weekend**